

CERCETĂRI RECENTE LA BAZILICA PALEOCREȘTINĂ DIN SATUL NICULIȚEL (JUDEȚUL TULCEA)

V. H. BAUMANN

0.0 Situat într-o zonă locuibilă, la intersecția a două căi de acces, monumentul paleocreștin din com. Niculițel, jud. Tulcea, a fost cercetat parțial în anii 1971 și 1975, rezultatele acestor investigații fiind publicate în anul 1972 (în *Pontica*, V, *BMI*, 2, *Dacia*, N. S. XVI) și în 1977 (în *Acta M. Nap.*, XIV). Imposibilitatea unei cercetări exhaustive și, ca atare, neputința de a proteja monumentul decât prin elemente provizorii, a împiedicat ani de zile conservarea și restaurarea sa. În anul 1981 a fost întocmit primul proiect complet de protejare și conservare a monumentului din Niculițel. Acest proiect prevede trei faze de execuție: a) protejarea monumentului prin construirea unui canal de preluare și deversare a curenților pluviali; b) ridicarea unei construcții de protejare a întregului ansamblu arheologic; c) consolidarea și conservarea „in situ” a monumentului. Proiectul a început să fie aplicat în 1983, prin preluarea în regie proprie a lucrărilor de către Muzeul „Delta Dunării” Tulcea. Crearea unei zone arheologice, îndepărtarea construcțiilor civile mai puțin importante, situate deasupra monumentului, în zona de fațadă, a facilitat realizarea unor noi cercetări arheologice desfășurate cu precădere în anii 1984—1986, în faza a doua de execuție a proiectului. În vederea corelării noilor rezultate cu cele anterioare, vom folosi planul de situație la sc. 1 : 150, executat în 1975, completat cu noile elemente și descoperiri (pl. 1).

0.1 Îndepărtarea construcțiilor civile din zona de sud-est a edificiului, a permis urmărirea configurației perimetrului în această parte rămasă necercetată în 1975. S-a constatat că nava laterală răsăriteană, cu excepția zonei de sud, a fost aproape în întregime distrusă în epoca modernă, straturile de depunere începând de la adâncimea de — 2 m. Cercetările arheologice au evidențiat în interiorul navei laterale existența unui fragment de zid perpendicular și țesut pe zidul bazei, construit în aceeași tehnică, ceea ce relevă că în planul inițial al edificiului, în partea de sud a navei laterale răsăritene (carourile F-30 și F 4 d) exista o încăpere ușor rectangulară. Cu toate că, datorită înclinației spre vest a pantei, resturile bazei au fost aproape complet distruse în aval, unde doar spre NV s-au păstrat slabe urme din temelii zidurilor, considerăm că avem de-a face cu o situație similară în structura conceptuală a celor două nave laterale. În această idee, nava centrală, deschisă pe întreaga lățime spre *nartex*-ul îngust situat la sud și în zidul cărui se afla intrarea în bazilică, era flancată de două încăperi situate simetric în partea de sud a navelor laterale.

0.2 În zona de nord, caroul G-6, latura de vest a edificiului se prelungește printr-un zid legat cu pământ. Temelia acestuia se sprijină pe nivelul antic al bazei. Foarte probabil, zidul mărginea o încăpere anexată absidei, element frecvent întâlnit la monumentele de acest gen (vezi, în acest sens, planul bazei de la Dinogetia, la I. Barnea, în *Dacia*, N. S., X, 1966, p. 238, fig. 1, unde absida este înconjurată în sec. VI e.n. de o construcție pentagonală, alcătuită din două încăperi). Într-un zid se sprijină pe nivelul bazei, putem presupune construirea unor anexe la o dată ulterioară ridicării monumentului paleocreștin, probabil în sec. V e.n., într-o fază de reconstrucție, pe care am stabilit-o,

ineă din 1975, în vremea împăratului Theodosiu II (vezi *Acta M. Nap.* XIV, 1977, pp. 249—252). Pe această bază, socotim mai probabilă construirea zidului cu pământ din zona fațadei (considerat încă din 1975 ca zid de delimitare a unui *atrium*) în aceeași fază de reconstrucție, cînd se renunță la *nartex*-ul inițial, prin deplasarea spre exterior a liniei de fațadă.

0.3 În caroul F-3 a fost eliberată o porțiune de 5×6 m, tăiată diagonal pe zidul bazei. A fost surprins zidul demantelat al *nartex*-ului și zidul legat cu pământ, anexat într-o fază ulterioară laturii de est a bazilicii, elemente cunoscute încă din 1975. Extramuros, în colțul de SE al bazilicii, s-a dat peste un fragment de zid distrus pînă la talpă, orientat aprox. E—V, la adîncimea de -1.10 m față de nivelul solului actual. Acest fragment mărginește la sud o suprafață de dărîmătură arsă la roșu, situată pe un nivel de locuire aflat la adîncimea de -1.30 m (Pl. 1).

0.4 În scopul verificării situației noi apărute în această zonă, s-a deschis o secțiune (Sx), în carourile F-2 a—3c, orientată N—S, de 4×2 m, adîncită pînă la -1.90 m în pămîntul antic (pl. 2 a). La adîncimea de -0.80 m, respectiv -1.26 m, s-a dat peste două niveluri de locuire antică. În conformitate cu fragmentele ceramice și cu moneda emisă la Constantinopol (a. 335—337 e.n.), descoperite în stratul de arsură nivelată de pe primul nivel, acesta aparține primei jumătăți a sec. IV e.n. De pe ultimul nivel, situat la -0.80 m adîncime, s-au recoltat două monede de la împăratul Constantius II (a. 346—350 și 351—354 e.n.) Cele două niveluri de locuire aparțin unei locuințe distruse, mărginită la nord de fragmentul de zid amintit mai sus și la sud de un zid demantelat de o groapă modernă. Foarte probabil că, amplasarea monumentului paleocreștin a impus îndepărtarea unor locuințe aflate în zonă de sud-est, în scopul respectării unor proporții juste între lățimea și lungimea edificiului.

1.0 Urmele unor construcții anterioare bazei, au fost descoperite încă din 1975, în zona *nartex*-ului, unde s-a observat că zidul nordic al acestuia, construit cu mortar în tehnica „opus incertum”, era de altfel întreaga bazilică în faza sa inițială, suprapune un zid legat cu pământ, a cărui orientare, diferită de aceea a bazilicii, este identică locuinței din zona fațadei, caroul F-3c. În zona necercetată în 1975, din curtea lui N. Ortăcheanu, ocupată la acea vreme de dependințe gospodărești, în 1984, după demolarea acestora, s-au executat două secțiuni (de 3.75×1.50 m) pe direcția E—V (S₁ și S₂), în carourile E-3b, 4d—F-3a, 4e. Ambele secțiuni au surprins traseul zidului de la fațada inițială a *nartex*-ului, demolat cu ocazia extinderii frontului anterior al bazilicii (pl. 2 c). În partea vestică a secțiunilor, terenul a fost puternic afectat, atât de tureții pluviali, cât și de lucrările de amenajare a gospodăriei lui Ortăcheanu. Săpăturile au surprins intersecția zidului demolat al *nartex*-ului cu zidul legat cu pământ. S-a observat și cu acest prilej că zidul *nartex*-ului a distrus, în zona de intersecție, zidul locuinței anterioare (Pl. 1). În partea de vest a secțiunii S₁, un fragment de zid legat cu pământ, păstrat între -0.30 și -1.30 m adîncime, cade perpendicular pe zidul locuinței, a cărei colț a fost distrus de zidul *nartex*-ului. În zona de interferență, caroul F-4 c, la -1.20 m adîncime, baza zidului transversal, surprins în S₁, înfîlățește o cistă pătrată, cu latura de 0.70 m, construită din pietre așezate pe cant (pl. 3). Cista conținea un mormînt de incinerare cu resturile calcinate depuse ritual într-o ulciacă, alături de care se afla un opait. Podcaua cistei era acoperită de oase de boviden calcinate. Acest mormînt ritual aparține, în conformitate cu inventarul său ceramic, sfîrșitului secolului II e.n. Fînd acoperit cu pietre, mormîntul s-a păstrat relativ bine, încastrat în temelia locuinței. Sub raport stratigrafic, situația din cele două secțiuni se prezintă astfel: nivelul bazilicii, considerat cota 0 (-50.82), se află sub nivelul solului actual, la -0.25 m. Zidurile legate cu pământ au fost astupate, între -0.40 și -0.60 m, de nivelarea realizată cu ocazia construirii bazilicii.

1.1 În faza a doua de realizare a proiectului de protejare-conservare a monumentului paleocreștin, bazilica a fost înconjurată de o construcție octogonală cu temelii profunde din beton, pentru care s-au săpat șanțuri de 1 m lățime, adîncite în unele porțiuni pînă la -2 m. În punctele de întîlnire a acestor travee unde urmau a fi ridicați stîlpii de susți-

nera a acoperișului, au fost săpate casete, de $1,65 \times 1,80$ m. În zona de față a monumentului au fost amplasate travele 3 și 4, adevărate secțiuni de sondaj care au permis o bună stratigrafie, pe baza căreia a fost elucidată și relația cronologică dintre momentul construirii bazilicii și locuirea anterioară.

1.2 Din punct de vedere stratigrafic, au fost surprinse trei niveluri de locuire, datate cu monede, material ceramic și vitric (Pl. 2 h). Primul nivel, situat la $-0,25$ m adâncime față de solul actual, corespunde pardoseli de cărămidă a bazilicii. Urmatorul nivel, aflat la $-0,90$ ($-0,94$) m, acoperit de o nivelare masivă de pământ galben-murdar, amestecat cu fragmente ceramice și materiale de construcție, corespunde zidurilor legate cu pământ. Din nivelare au fost scoase fragmente de opaițe, de oale și amfore (pl. 5) trei monede și o amforă fragmentară (pl. 4). Cele trei monede (Constantin I — a. 330—335 e.n.; Constantinus II — a. 346—350 e.n. și Constantinus II, a. 351—354 e.n.) pot data acest nivel în prima jumătate a sec. IV e.n. Tipul de amforă cu gâtul scurt, cilindric, legat de umerii bombati prin două apucături scurte, cu corpul așutit, acoperit de caneluri, este întâlnit în burgul roman târziu de la Topraichioi (jud. Tulcea), pe un nivel de secolul IV e.n. datat cu monedă Valens între a. 370—375 e.n. (informație Andrei Opait). Din dreptul zidului legat cu pământ, din Sy, distrus de travea nr. 4, au fost culese două monede de la împăratul Valens (Tip SECURITAS REIPUBLICAE — anii 364—375 e.n.), ceea ce presupune ca *terminus postquem* al acestei etape de locuire anul 375 e.n. Între $-0,94$ m și $-1,30$ m adâncime, o nivelare masivă, brun-cenușoasă, suprapune cel de-al treilea nivel, marcat de cenușă și de resturile unor ziduri distruse până la talpă. Din stratul de nivelare, de la $-1,15$ m, provine o monedă Constans (a. 346—350 e.n.) și două monede Constantinus II, databile între anii 335—337 e.n. (vezi catalogul descoperirilor monetare). Între $-1,30$ m și $-2,00$ m, pământul brun antic suprapune loessul.

2.0 Se observă astfel o similitudine de situații stratigrafice, în zona fațadei monumentului paleocreștin. Nivelul de locuire de la $-0,80$ m adâncime, din Sx, corespunde celui de-al doilea nivel, de la $-0,94$ m, din Sy — travea nr. 4, iar cel de la $-1,26$ m corespunde primului nivel de locuire, de la $-1,30$ m, situat deasupra stratului brun steril, din travea nr. 4. Săpăturile arheologice, efectuate în anii 1984—1985, confirmă așadar rezultatele cercetărilor mai vechi privitoare la momentul construirii bazilicii. Acest moment se dovedește a fi ulterior anului 375 e.n. Elementul nou adus de cercetările recente, se referă la începuturile așezării romane târzii de la Niculițel. Bazilica a suprapus o fază mai veche de locuire, cu două niveluri succesive, care, în linii generale, poate fi încadrată cronologic între 325—375 e.n. Această locuire s-a constituit în aria unei necropole romane timpurii. Acestei necropole îi aparținemu: a) mormântul de incinerare pe loc, în groapă alveolată și arsă, cu treaptă și prag la un capăt, descoperit la 100 m est de bazilică, în 1972 (publicat în *Peuce*, IV, Tulcea, 1975, p. 114), datat la mijlocul secolului II e.n. cu monedă de la Antoninus Pius; b) mormântul de incinerare în cistă de piatră, descoperit în anul 1984 pe axul bazilicii și datat, pe baza inventarului ceramic, la sfârșitul sec. II e.n. Se explică astfel și amplasarea primului mormânt martiric, descoperit în 1975 sub pardoseala *presbyterium*-ului, într-o zonă sacră unde se făceau înmormântări încă din secolul II e.n. Construcția acestuia este anterioară așezării romane târzii, de la pœalele dealului Pietra Roșie, din Niculițel. Creдем că nu greșim, dacă afirmăm că, așezarea romană târzie de la Niculițel s-a constituit în jurul vechiului mormânt martiric după Conciliul de la Niceea, tot acesta fiind și motivul transportării, în același loc, a celor patru martiri. Cu acest prilej a fost construită cripta prin refolosirea materialelor de la vechiul hypogeu și ulterior bazilica, în ultimii ani de domnie a împăratului Valens (vezi, în acest sens și concluziile noastre publicate în *Acta M. Nap.*, XIV, pp. 248—249 și mai ales 251—252), sau, mai probabil, în ultimele decenii ale secolului IV e.n.

3.0 Prezentăm în continuare principalele obiecte descoperite cu prilejul recentelor săpături arheologice:

Verigă din sîrmă de bronz îndoită neregulat, cu capetele ascuțite și desfăcute; Sz, —0,80 m: dimensiuni: L = 7 cm; gr. = 0,2 cm; inv. 37827.

2. *Pandativ*, din coastă de ovină, de formă rectangulară, cu capetele rotunjite prin șlefuire; partea superioară, subțiată pe lățime, sculptată în forma unui stindard roman, se termină printr-un cap perforat de un orificiu rotund; caroul G-6d dimensiuni: L = 8 cm; l = 0,8 cm; gr. = 0,6—0,3 cm; inv. 39470.

3. *Ulică*, lucrată la roată, din pastă fină, roz-gălbuie și acoperită cu vopsea roșie. Corpul înalt, cu pereții oblici înclinați spre gură, reprezintă 3/4 din înălțimea recipientului și este acoperit cu caneluri. Gura largă, cu buza răsfrîntă oblic din care pornește o apucătoare scurtă, lipită pe mijlocul vasului; partea inferioară, tronconică, se sprijină pe o bază mică, concavă, ușor profilată. Piesa este asemănătoare tipului 3 de cănițe din tipologia lui Gh. Popilian (*Ceramica romană din Oltenia*, Craiova, 1976, pp. 105—106 și pl. LV), tip încadrat cronologic în a doua jumătate a secolului II și începutul secolului III e.n. Dimensiuni: I = 9,8 cm; D = 10,5 cm; dg = 8,2 cm; db = 3 cm; inv. 37829. A folosit ca urnă în mormîntul de incinerare în cistă.

4. *Opaiș* cu ciocul cordiform; lucrat în tipar; ardere oxidantă, pastă cărămizie, vopsea roșie. Are bazinul rotund, cu discul larg, decorat cu motivul scoicii, despărțit de bordura înclinată oblic prin două cercuri concentrice în relief; baza rotundă, concavă; apucătoare inelară. Dimensiuni: L = 9 cm; D = 7,5 cm; db = 3,5 cm; inv. 37828. Se înscrie în tipul XX din cronologia lui C. Iconomu (*Opaișe greco-romane*, Constanța, 1967, pp. 70—121, fiind asemănător pieselor nr. 435 (fig. 123) și 529 (fig. 128) — sec. II — începutul sec. III e.n. Face parte din inventarul mormîntului în cistă.

5. Monede

Constantin I

a) AE ↓ 17 mm
(a. 330—335 p)
LRBC, I, 1010
CONSA.
S_y, —0,40 m
inv. 44024

Constantinus II

d) AE ↑ 16 mm
(a. 351—354 p)
LRBC, II, 2496

[S]MKA

S_y, —0,94 m
Inv. 44025

g) AE ↓ 16 mm
ca mai sus
Inv. 44028

Constantius II

b) AE ↑ 15 mm
(a. 335—337 p.)
Tip GLOR IAEXERC ITVS
emis. Constantinopol (?)
S_x, —1,15 m
inv. 44035

e) AE ↑ 22/24 mm
(a. 346—350 p)
LRBC, II, 2013
dar CONSB*
S_y, —0,90 m
Inv. 44030

h) AE ↓ 18 mm
(a. 346—350 p)
LRBC, II
Tip. FTR
S_x, —0,80 m
Inv. 44003

Constans

c) AE ↖ 15 mm
(a. 346—350 p)
Tip FTR
Travecca 4
inv. 44051

f) AE ↑ 16 mm
(a. 351—354 p)
LRBC, II, 2039
emis. Constantinopol
S_x, —0,80 m
Inv. 44029

i) AE ↓ 13,5—15 mm
(a. 335—337 p)
LRBC, I, 127

[SM]KA

S_y, —1,10 m
Inv. 44039

Contantius II

j) AE ↓ 16 mm
(a. 341—346 p.)
LRBC, I, 790

[A] SLS

Tip VICTORIAE
DDAVGGUNN
S_s, -1,45 m
Inv. 44026

k) AE ↓ 13—14,5 mm
(a. 351—361 p.)
LRBC, II
Tip FTR (FH)
Cuzinet SE (M amforă)
Traveca 4
-1,10 m
Inv. 44036

(vezi ilustrația la pag. 145/vol. II)

Valens

l) AE ↘ 17 mm
(a. 364—365 p.)
LRBC, II, 2520
SMKB
Tip SECVRITAS REI-
PVBLICAE
Traveca 4, lingă zid
Inv. 44286

m) AE ↘ 17 mm
ca mai sus
* |
[SM] NA (?)
Traveca 4, lingă zid
Inv. 44287

n) AR ↓ 20 mm
Tip VOTIS XXX/
MVLTVS / XXX
Cuzinet SE, traveca 4,
-1,50 m
Inv. 44038

RECHERCHES PRATIQUÉES DERNIÈREMENT SUR LA BASILIQUE PALÉOCHRÉTIENNE
DU VILLAGE DE NICULIȚEL (DÉPT. DE TULCEA)

(Résumé)

Occasionnées par les travaux en vue de la conservation du monument paléochrétien, les recherches archéologiques sur le site, pratiquées en 1984 et 1985 ont confirmé les résultats antérieurs relatifs au moment de l'aménagement du martyrium et de l'édification de la basilique à une date ultérieure à l'an 370 de n.è. L'élément nouveau fourni par les dernières recherches se rapporte aux commencements de l'agglomération romaine de basse-époque de Niculițel.

On a constaté que la basilique superpose une phase d'habitat plus ancienne, formée de deux niveaux successifs qui s'insèrent du point de vue chronologique dans l'intervalle des années 325—370 de n.è. Cet habitat s'est formé dans l'aire d'une nécropole romaine de haute-époque où était situé aussi l'hypogée mis au jour en

1975 dans la zone du praesbiterium de la basilique. Aménagé probablement vers le début du IVe siècle de n.è., le premier sépulcre martyrium contenait quelques restes des dépaillées de deux hommes transférés à Niculițel d'une autre nécropole, inconnue.

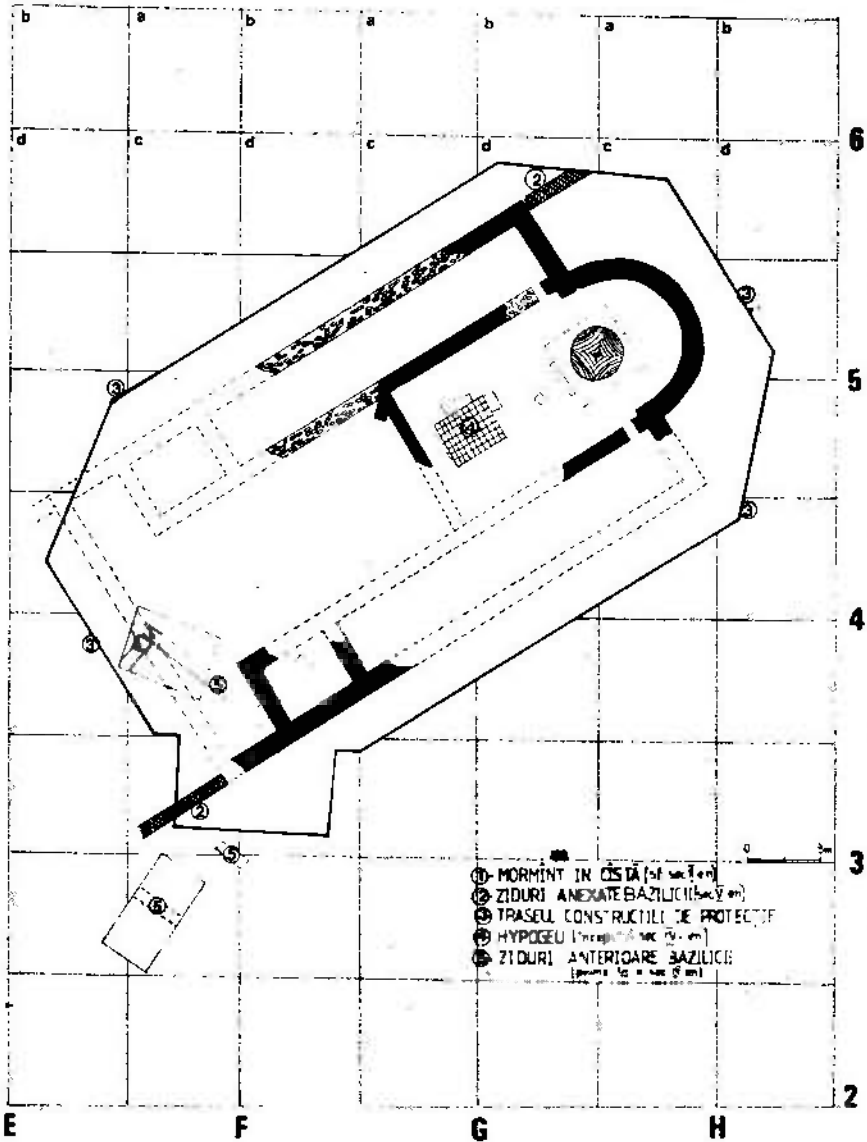
Il est à présumer que l'agglomération romaine de basse-époque de Niculițel a dû se former autour de l'ancienne tombe de martyrs, vraisemblablement après le concile de Nicée. L'existence de cette sépulture initiale aurait donné l'idée de lui ajouter les restes des quatre martyrs, en édifiaut à leur souvenir une crypte monumentale. On s'est servi à cet effet des matériaux pris sur l'ancien hypogée, au-dessus duquel fut érigée la basilique durant les dernières années du règne de l'empereur Valens.

**CERCETĂRI RECENTE LA BAZILICA
PALEOCREȘTINĂ DIN SATUL NICULIȚEL
(JUDEȚUL TULCEA)**

(text la pagina 121/vol. I)

V. H. BAUMANN

NICULIȚEL - BAZILICĂ PALEOCREȘTINĂ
1984 - 1985

PL. 1 - PLANUL BAZILICII DE LA NICULIȚEL DUPĂ ULTIMELE CERCETĂRI ARHEOLOGICE

PL. 1 LE RELEVÉ DE LA BASILIQUE DE NICULIȚEL AVEC LES DONNÉES DES TOUTES DERNIÈRES RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES

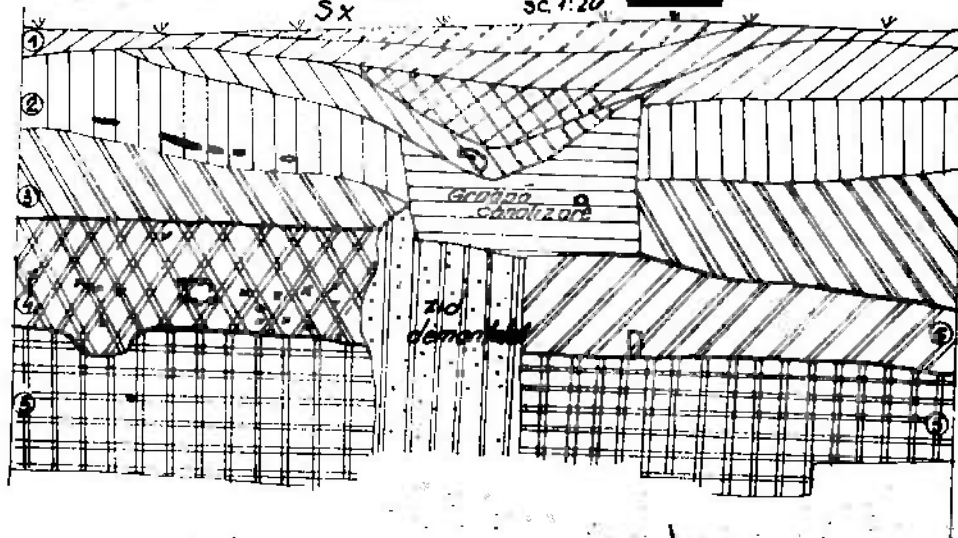
NICULITEL - BAZILICĂ PALEOCREȘTINĂ

Sx

1984

SC. 1:20

0 20 40 m

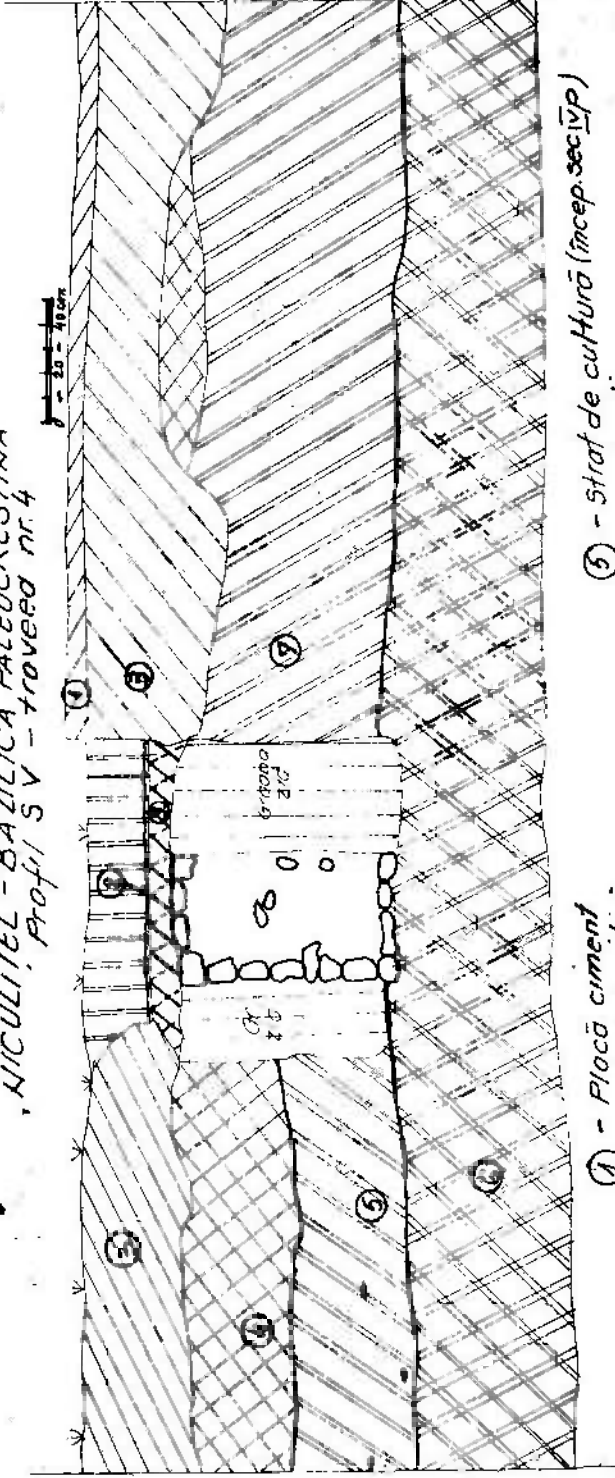

- ① - Calmatări
- ② - Strat vegetal modern
- ③ - Strat vegetal antic
- ④ - Strat arsură nivelată
- ⑤ - Sal antic
- ⑥ - Strat de cultura antic
- ⑦ - Piatră contemporan stratului de arsură nivelată
- ⑧ - Arsură

PL. 2a - SECȚIUNEA Sx - PROFIL SE CU URMA UNUI ZID DEMANTELAT IN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI IV R.M.

PL. 2a LA TRANȘEE Sx - PROFIL DU SUD-EST QUI SUIT UN MUR DÉMANTELÉ DE LA PREMIÈRE MOITIÉ DU IV SIÈCLE DE N.È.

• NICULITEL - BAZILICA PALEOCREȘTINA
 Profil S V - traversea nr. 4

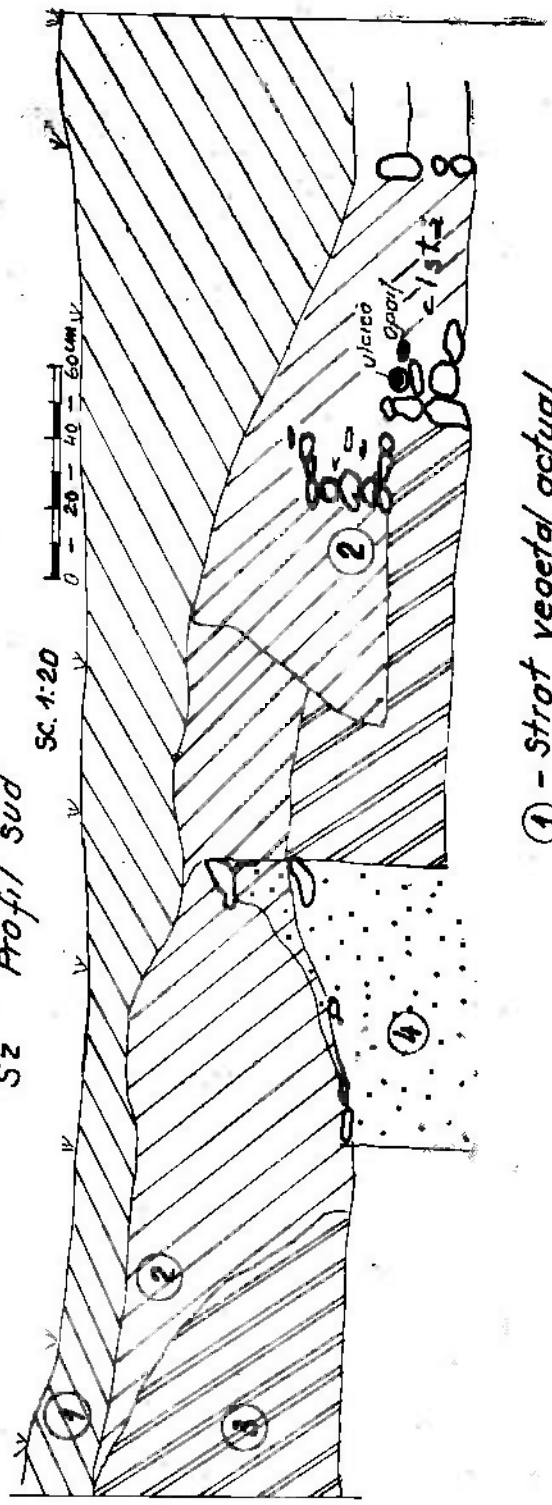

- ① - Placă ciment
- ② - Nivel bazilică
- ③ - Strat de armătură pe nivel bazilică
- ④ - Nivelare
- ⑧ - Nivelare

- ⑤ - Strat de cultură (incep sec. IV p)
- ⑥ - Sol antic
- ⑦ - Pietre
- ⑦ - Pământ galben brun bulversat

PL. 2b - TRAVEEA NR. 4 - PROFIL SV CU ZIDUL UNEI CONSTRUCȚII ANTERIOARE BAZILICII PALEOCREȘTINE.
 PL. 2b LA TRAVEE NO 4 - PROFIL SUD-OUEST DU MUR D'UN ÉDIFICE ANTERIEUR À LA BASILIQUE PALÉO-CHRÉTIENNE

NICULIȚEL - BAZILICA PALEOCREȘTINĂ 1984
S2 Profil sud

- ① - Strat vegetal actual
- ② - Pământ galben-brun tosat
- ③ - Grăpă demantelată
- ④ - Zid narțex demantelat

PL. 2c - SECȚIUNEA S2 - PROFIL ÎN ZONA CENTRALĂ A FAȚADEI
PL. 2c LA TRANȘEE S1 - PROFIL DE LA ZONA CENTRALĂ DE LA FAȚADE

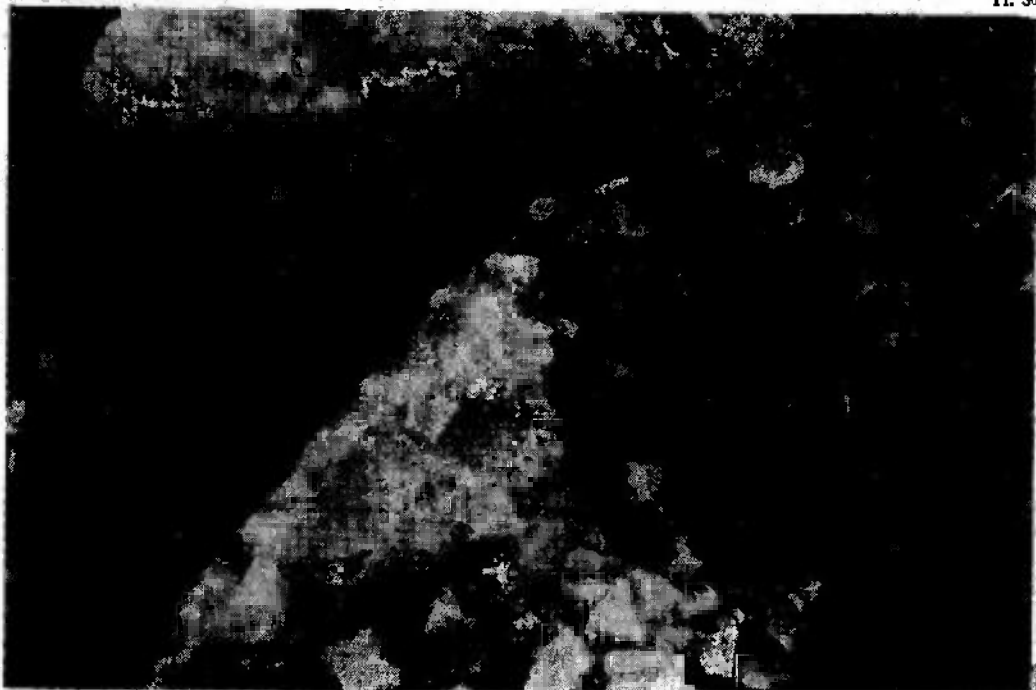

PL. 3 - IMAGINI DIN ZONA CENTRALĂ A FAÇADEI, CU MORMÎNTUL ÎN CISTĂ DE LA SFÎRȘITUL SEC. 11 E.N.

PL. 3 VUE DE LA ZONE CENTRALE DE LA FAÇADE, AVEC LE TOMBEAU EN CYSTE DE LA FIN DU 11^e SIÈCLE DE N.È.

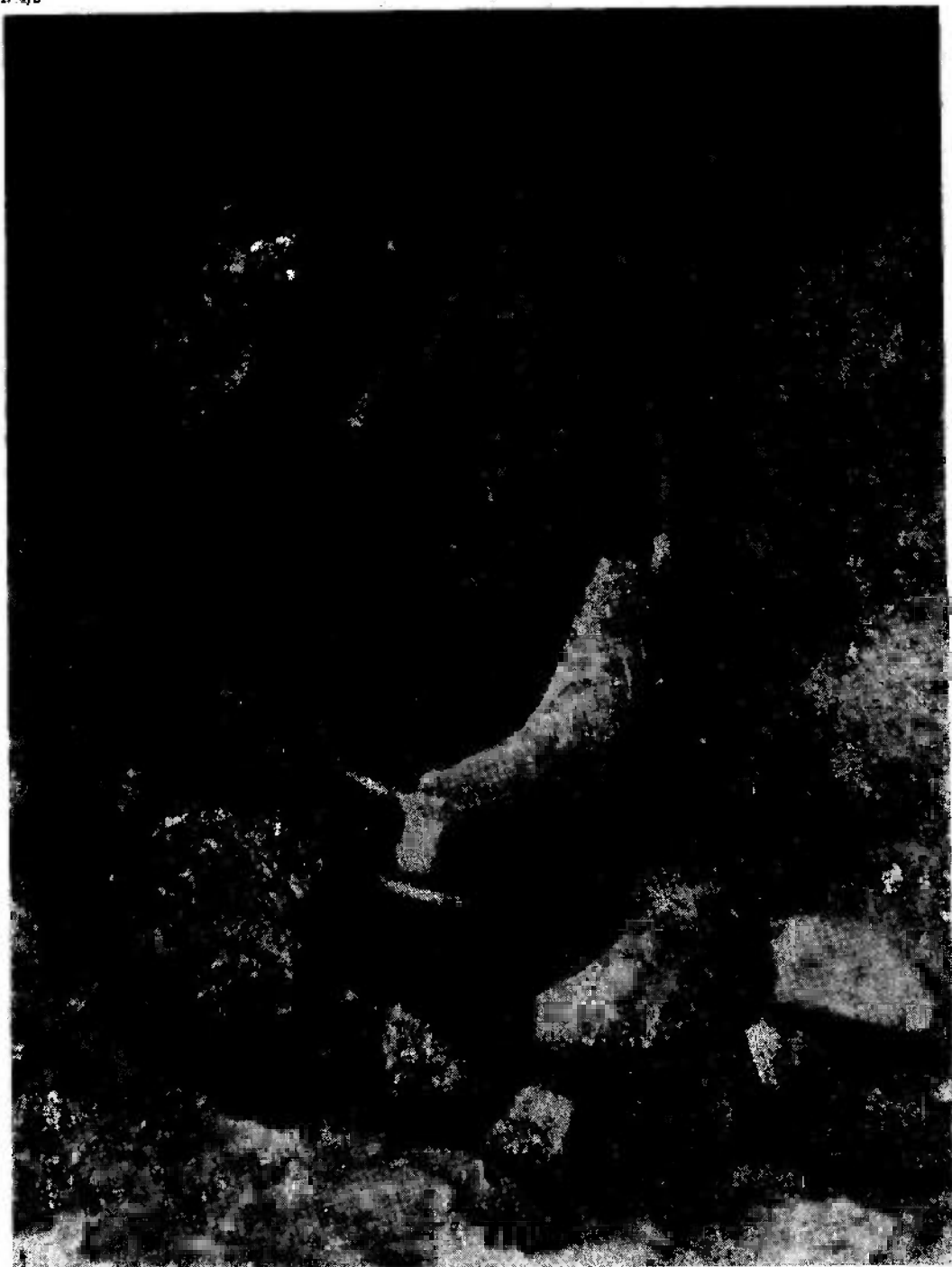
Pl. 3b

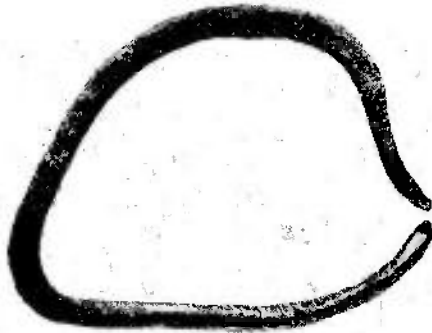

PL. 4 - 1, 2 - AMFORĂ FRAGMENTARĂ DESCOPERITĂ ÎN STRATUL DE NIVELARE DIN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI IV E.N.; 3 - VERIGĂ DE BRONZ DIN ACEEAȘI PERIOADĂ, DESCOPERITĂ ÎN S.; 4, 5 - OPAIȚI ȘI ULCIȚĂ DIN INVENTARUL MORMINTULUI ÎN CISTĂ;

PL. 4 1, 2) AMPHORE FRAGMENTAIRE TROUVÉE DANS LA TERRE DE NIVELLEMENT DE LA SECONDE MOITIÉ DU IVe SIÈCLE DE N.È.; 3) ANNEAU DE BRONZE DE LA MÊME PÉRIODE TROUVÉ DANS LA TRANCHEE S.; 4, 5) LAMPE ET BROCS FAISANT PARTIE DU MOBILIER FUNÉRAIRE DU TOMBEAU EN CYSTE

Pl. 4/3

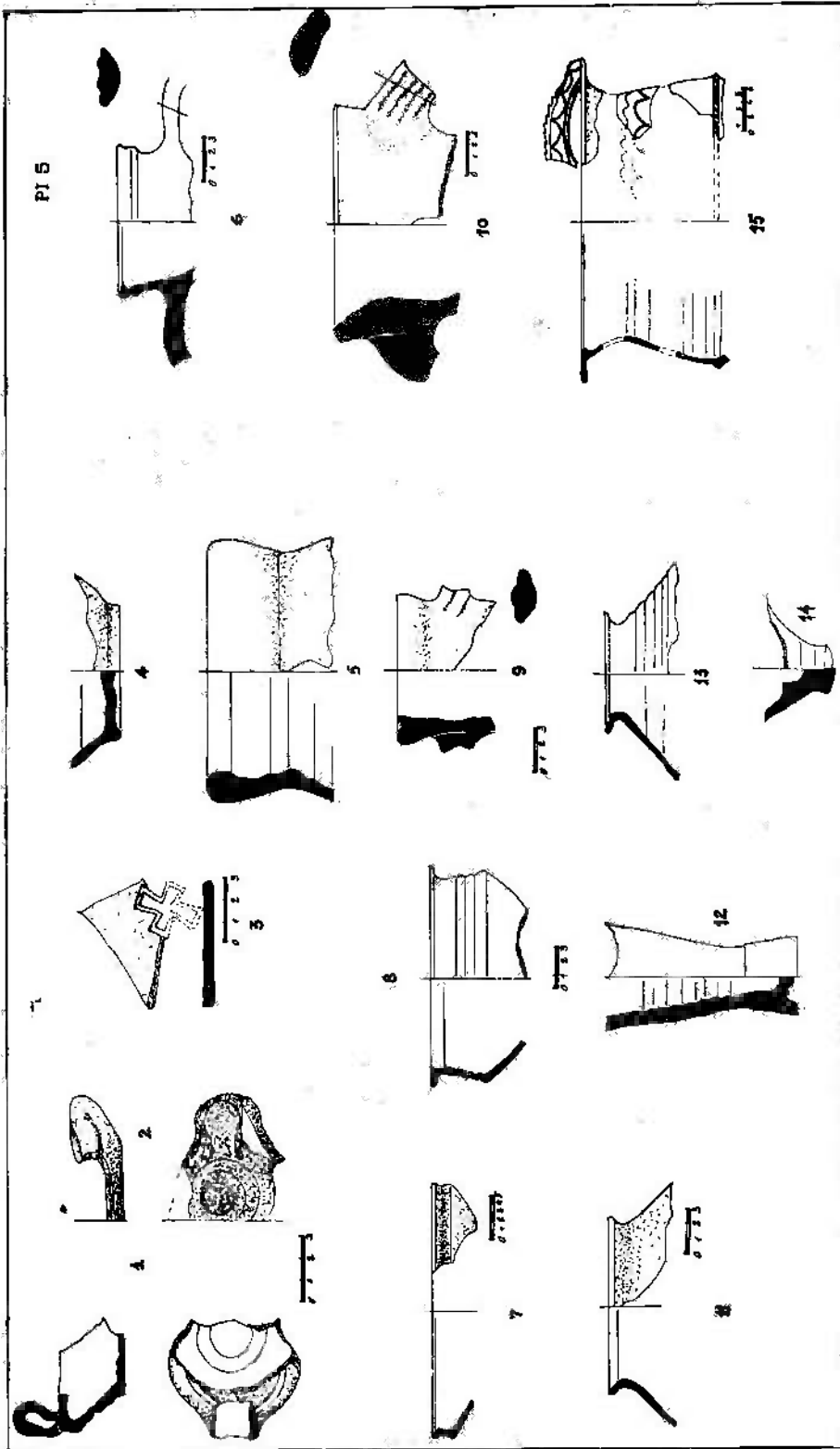

Pl. 4/4

Pl. 4/5

PL 5

PL. 5 - FRAGMENTE CERAMICE DIN SEC. IV - V E.N., DESCOPERITE ÎN CURSUL CERCETĂRIILOR ARHEOLOGICE DIN ANII 1984-1986
 PL. 5 FRAGMENTE CERAMICE DES IVe-Ve SIÈCLES DE N.È., TROUVÉS AU COURS DES RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES PRACTIQUES EN 1984-1986